

Februar 2022.

***U fokusu: Usvojene izmene i dopune Zakona o
privrednim društvima***

Narodna skupština Republike Srbije usvojila je 17. novembra 2021. godine Zakon o izmenama i dopunama Zakona o privrednim društvima ("Sl. glasnik RS", br. 109/2021 - dalje: „Zakon“) koji je stupio na snagu 27. novembra 2021. godine, uz odloženu primenu pojedinih odredaba radi prilagođavanja privrednih subjekata i nadležnih državnih institucija novim zakonskim rešenjima, odnosno uz odloženu primenu pojedinih odredaba do dana pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji.

U nastavku teksta izdvajamo neke od najznačajnijih izmena koje donosi Zakon.

- 1. Obavezna registracija pola:** Počev od **1. juna 2022. godine** obavezna je registracija podataka o polu domaćih i stranih fizičkih lica za koje postoji obaveza registracije (članovi društva, preduzetnici, članovi organa društva, zastupnici, prokuristi itd.)
- 2. Sedište društva:** Precizirano je da je sedište društva mesto i adresa na teritoriji Republike Srbije iz koga se upravlja poslovanjem društva, te da adresa društva podrazumeva grad, opštinu, naseljeno mesto, ulicu ili trg, kućni broj, sprat i broj stana, u skladu sa propisima kojima se uređuje teritorijalna organizacija. Privredna društva, preduzetnici, ogranci i predstavništva stranih privrednih društava čija registrovana adresa sedišta ne sadrži

sve napred navedene podatke, u obavezu su da adresu sedišta usklađenu sa novim odredbama Zakona registruju do **27. novembra 2022. godine.**

Uvodi se mogućnost da zainteresovano lice može tužbom nadležnom sudu da zahteva brisanje registrovane adrese sedišta društva, ako lice koje ima pravo svojine nije dozvolilo upotrebu prostora na kojem je adresa sedišta za vršenje upravljanja poslovanjem društva. Na ovaj način bi trebalo da se reše postojeći problemi u praksi koji se odnose na postojanje tzv. „fantomskih firmi“ koje su registrovale svoja sedišta na lažnim adresama (nepostojećim ili postojećim), na kojima ne obavljaju nikakvu delatnost i često nemaju pravni osnov za korišćenje samog prostora.

Postupak po napred navedenoj tužbi je hitan, a presudu kojom se nalaže brisanje registrovane adrese sedišta društva sud po pravosnažnosti dostavlja registru privrednih subjekata radi registracije. Ako društvo u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude ne registruje novu adresu sedišta, registar privrednih subjekata po službenoj dužnosti pokreće postupak prinudne likvidacije tog društva, s tim da odredba o prinudnoj likvidaciji počinje sa primenom od **1. juna 2022. godine.** Napred navedene odredbe se

shodno primenjuju i na preduzetnika, izuzev odredbe o postupku prinudne likvidacije društva.

3. Registracija na portalu eUprave: Uvodi se obaveza da se privredna društva **do 27. maja 2023. godine** registruju kao korisnici usluga elektronske uprave. Dostavljanje elektronskog dokumenta društvu vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuju elektronski dokument, elektronska identifikacija i usluge od poverenja u elektronskom poslovanju, odnosno zakonom kojim se uređuje elektronska uprava kada se dostava vrši u Jedinstveni elektronski sandučić na portalu eUprava.

4. Zakonski zastupnik: Briše se obaveza da društvo mora imati najmanje jednog zakonskog zastupnika koji je fizičko lice, a imajući u vidu da pravno lice koje je zakonski zastupnik tu funkciju vrši preko svog zakonskog zastupnika koji je fizičko lice ili fizičkog lica koje je za to ovlašćeno posebnim punomoćjem izdatim u pisanoj formi.

5. Registracija osnovnog kapitala kod prodaje stečajnog dužnika kao pravnog lica: Nakon prodaje stečajnog dužnika kao pravnog lica u stečajnom postupku, vrednost osnovnog kapitala tog privrednog društva registruje se u visini iznosa plaćene kupoprodajne cene iz ugovora o prodaji stečajnog dužnika, a ulog kupca kao nenovčani ulog u osnovni kapital, u vrednosti plaćene kupoprodajne cene. Ako bi vrednost osnovnog kapitala bila manja od vrednosti minimalnog osnovnog kapitala, vrednost osnovnog kapitala registruje se na vrednost minimalnog osnovnog kapitala koja je propisana za to društvo, a kupac je dužan da u osnovni kapital društva uplati nedostajući iznos do visine minimalnog osnovnog kapitala u

roku od šest meseci od dana obustavljanja postupka stečaja.

6. Poslovi i radnje u kojima postoji lični interes lica koja imaju posebne dužnosti prema društvu:

Propisana je sadržina obaveštenja koje lice, koje ima posebne dužnosti prema društvu (članovi/akcionari društva sa značajnim učešćem u osnovnom kapitalu društva, kontrolni član/akcionar društva, članovi nadzornog odbora, direktori, zastupnici, prokuristi i druga lica predviđena članom 61. Zakona), dostavlja nadležnom organu radi prijavljivanja pravnih poslova i radnji u kojima postoji lični interes. Dalje, u slučaju da vrednost predmeta pravnog posla ili pravne radnje u kojoj postoji lični interes iznosi 10% ili više od 10% knjigovodstvene vrednosti ukupne imovine društva, umesto procene tržišne vrednosti, vrši se procena fer vrednosti stvari ili prava koje su predmet pravnog posla ili pravne radnje, a koja se utvrđuje u skladu sa međunarodnim standardom finansijskog izveštavanja 13 - odmeravanje fer vrednosti. Izveštaj o proceni fer vrednosti stvari ili prava i obaveštenje o postojanju ličnog interesa su sastavni deo odluke kojom se posao odobrava. Takođe, predviđena je obaveza za društvo s ograničenom odgovornošću i akcionarsko društvo da na svojoj internet stranici ili na internet stranici Registra privrednih subjekata javno objavi nameru zaključenja pravnog posla, odnosno preuzimanja pravne radnje za koje je potrebno odobrenje, koje sadrži detaljan opis tog posla ili radnje, lično, odnosno poslovno ime povezanog lica, informacije o prirodni odnosa sa povezanim licem, datum i vrednost transakcije, kao i podatke iz obaveštenja, odmah po donošenju odluke kojom se odobrava pravni posao, odnosno pravna radnja u kojoj postoji lični interes, a najkasnije na dan zaključenja tog pravnog

posla, odnosno preduzimanja te pravne radnje. Pored toga, uvodi se obaveza izveštavanja o pravnim poslovima i radnjama u kojima postoji lični interes u godišnjim finansijskim izveštajima.

Dopunjeni su razlozi za podnošenje tužbe zbog povrede pravila o odobravanju poslova i radnji u kojima postoji lični interes, tako što je sada propisano i pravo na podnošenje tužbe za poništaj pravnog posla, odnosno radnje i naknadu štete u slučaju kada je pribavljeno odobrenje za zaključivanje pravnog posla, odnosno preduzimanje pravne radnje u kojoj postoji lični interes, a pravni posao nije zaključen, odnosno pravna radnja nije preduzeta po fer ceni. Takođe, precizira se da u slučaju kada nadležan sud u postupku po tužbi donese odluku kojom izriče meru privremenog ograničenja prava vršenja funkcije direktora, člana nadzornog odbora, zastupnika ili prokuriste, regulator, po dostavljenoj sudskoj odluci, pored upisa izrečene mere u Centralnoj evidenciji privremenih ograničenja prava lica, briše to lice iz nadležnog registra.

7. Smanjenje osnovnog kapitala: Propisuje se da se osnovni kapital društva s ograničenom odgovornošću može smanjiti (ali ne ispod minimalnog osnovnog kapitala) i u slučaju statusnih promena, kao i da se odlukom o smanjenju osnovnog kapitala utvrđuje razlog smanjenja osnovnog kapitala i obim tog smanjenja, a naročito da li se smanjenje osnovnog kapitala sprovodi uz primenu ili bez primene odredaba o zaštiti poverilaca.

8. Sopstveni udeo: Precizira se da sopstveni udeo ne može biti predmet zaloge, a

imajući u vidu njegovu pravnu prirodu i činjenicu da je društvo dužno da raspolaže sopstvenim udelom u roku od tri godine od dana sticanja, odnosno da ga u suprotnom poništi i sprovede postupak smanjenja osnovnog kapitala.

9. Prenos udela: Odredbe o prenosu udela su dopunjene odredbom kojom se predviđa da se u slučaju pristupanja novog člana društvu, ugovor o pristupanju novog člana društvu zaključuje u pisanoj formi sa overenim potpisom lica koje pristupa društvu i lica ovlašćenog odlukom skupštine društva kojom se odobrava pristupanje novog člana društvu.

Takođe, dodaje se nova odredba kojom se uređuju posledice odluke suda kojom se utvrđuje ništavost ugovora o prenosu udela. S tim u vezi, presuda kojom se utvrđuje ništavost ugovora o prenosu udela ima dejstvo prema društvu i članovima društva. Ako je na osnovu ugovora o prenosu udela čija je ništavost utvrđena odlukom suda, bila registrovana promena članova društva, nadležni sud takvu presudu po pravnosnažnosti dostavlja registru privrednih subjekata radi registracije zabeležbe, a parnične stranke, odnosno njihovi pravni sledbenici imaju pravo da podnesu prijavu za registraciju promene podataka o članovima društva koji su bili registrovani na osnovu ništavog ugovora o prenosu udela. Ovom odredbom se prevazilaze sporna pitanja u praksi u vezi sa sprovođenjem izvršenja takve presude u registru privrednih subjekata, pitanje lica ovlašćenih za podnošenje prijave za registraciju, kao i pitanje da li se u registru uspostavlja stanje o članovima društva pre zaključenja ugovora o prenosu udela koji je

poništen, bez obzira na kasnije registrovane promene članova društva.

10. Prinudna likvidacija: Dodata su još dva nova razloga za pokretanje postupka prinudne likvidacije: (1) ako kupac stečajnog dužnika kao pravnog lica, ne uplati nedostajući iznos do visine minimalnog osnovnog kapitala u roku od šest meseci od dana obustavljanja postupka stečaja, i (2) ako privredno društvo u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude kojom se nalaže brisanje registrovane adrese sedišta ne registruje novu adresu sedišta.

Takođe, Zakonom su propisani i razlozi za prinudnu likvidaciju koje nije moguće otkloniti. Sledstveno tome, u ovim slučajevima privrednim društvima se ne ostavlja rok od 90 dana u cilju otklanjanja razloga za likvidaciju, već regulator na internet stranici registra privrednih subjekata objavljuje obaveštenje o privrednom društvu kod koga su se stekli razlozi za prinudnu likvidaciju i po isteku 30 dana od dana objavljivanja obaveštenja po službenoj dužnosti donosi akt o pokretanju postupka likvidacije kojim se društvo prevodi u status „u prinudnoj likvidaciji“. Primena napred navedenih odredbi o postupku prinudne likvidacije odložena je do **1. juna 2022. godine**.

Pored napred navedenog, otklonjena je pravna praznina u pogledu situacija kada se nad društvom koje je u postupku prinudne likvidacije otvori stečajni postupak. Naime, ako se u toku postupka prinudne likvidacije otvori prethodni stečajni postupak - postupak prinudne likvidacije se prekida, a ako se nakon toga odbije predlog za pokretanje stečajnog postupka, odnosno obustavi postupak zbog povlačenja predloga za pokretanje stečajnog postupka,

postupak prinudne likvidacije se nastavlja. Ukoliko se, pak, otvori stečajni postupak - postupak prinudne likvidacije se obustavlja.

Zakon donosi izmene i u pogledu posledica brisanja društva u slučaju prinudne likvidacije. Naime, imovina brisanog društva postaje imovina članova u srazmeri sa njihovim udelima u kapitalu društva, s tim da više ne postoji mogućnost da članovi društva svoje odnose u pogledu imovine brisanog društva uredi ugovorom ili da u sudskom postupku izvrše podelu te imovine.

11. Preduzetnik: Predviđeno je da poslovno ime preduzetnika ne može da sadrži reč „Srbija“, izvedenice ove reči, uključujući i sve oblike koje asociraju na tu reč, kao i međunarodno priznatu troslovnu oznaku Republike Srbije SRB".

Propisana su dva nova razloga usled kojih dolazi do prestanka obavljanja delatnosti preduzetnika po sili zakona: 1) u slučaju da preduzetnik u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude kojom se nalaže brisanje adrese sedišta (u slučaju kada preduzetnik koristi adresu sedišta bez saglasnosti vlasnika prostora u kojem je registrovano sedište), ne registruje novu adresu sedišta i 2) u slučaju oduzimanja dozvole, licence, odobrenja, saglasnosti i dr. koji su posebnim zakonom propisani kao uslov za registraciju delatnosti koju preduzetnik obavlja, a preduzetnik u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti akta kojim je izvršeno oduzimanje dozvole, licence, odobrenja, saglasnosti i dr. ne registruje promenu te delatnosti ili ne objavi delatnost.

Takođe, u slučaju prestanka važenja dozvole, licence, odobrenja, saglasnosti i dr. kao i u slučaju izricanja mere zabrane

obavljanja registrovane delatnosti, preduzetniku je data mogućnost da u roku od 30 dana od dana prestanka važenja dozvole, licence, odobrenja, saglasnosti i dr. registruje promenu te delatnosti, odjavi delatnost ili produži važenje dozvole, licence, odobrenja, saglasnosti i dr. odnosno da u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti akta kojim mu je izrečena mera zabrane obavljanja registrovane delatnosti, registruje prekid obavljanja registrovane delatnosti za vreme za koje mu je mera izrečena, ili da registruje promenu te delatnosti, kako bi kroz aktivni status obavljao drugu delatnost u cilju daljeg ostvarivanja prihoda i obezbeđivanja egzistencije, ili da sam odjavi delatnost, jer zabranjenu delatnost ne može obavljati.

U svim gore navedenim slučajevima, kao i u slučaju da je poslovni račun preduzetnika u blokadi duže od dve godine neprekidno, na osnovu inicijative za pokretanje postupka brisanja preduzetnika, koju podnosi Narodna banka Srbije ili Poreska uprava, regulator Registra privrednih subjekata na internet stranici tog registra objavljuje obaveštenje o preduzetniku kod koga su se stekli razlozi za brisanje iz registra sa pozivom da u roku od 90 dana od dana objavljivanja obaveštenja otkloni razlog za brisanje iz registra, odnosno deblokira poslovni račun. Ako preduzetnik u navedenom roku ne otkloni razlog za brisanje, odnosno ne deblokira poslovni račun, regulator će u daljem roku od 30 dana, po službenoj dužnosti, doneti rešenje o brisanju preduzetnika iz registra. Početak primene odredaba koje se odnose na napred navedenu obavezu regulatora Registra privrednih subjekata da objavi obaveštenje o nastupanju razloga za

brisanje preduzetnika iz registra i po službenoj dužnosti ga obriše iz registra ukoliko u predviđenom roku ne otkloni razlog za brisanje, je odložen do **1. juna 2022. godine.**

Takođe, rok za prijavu nastavka obavljanja delatnosti u slučaju smrti, odnosno gubitka poslovne sposobnosti preduzetnika produžen je sa 30 na 60 dana.

12. Naknade direktora: Zakon definiše ukupnu naknadu direktora propisujući da ista obuhvata zaradu, odnosno naknadu za njegov rad po osnovu ugovora o angažovanju, a može da obuhvati i pravo na stimulaciju putem dodele akcija, odnosno varanata društva ili drugog društva koje je povezano sa društvom. Ova odredba se shodno primenjuje i na naknade članova nadzornog odbora akcionarskog društva, kao i na naknade direktora i članova nadzornog odbora u društvima sa ograničenom odgovornošću.

Takođe, uvodi se obaveza za akcionarsko društvo koje nije javno i za društvo s ograničenom odgovornošću da na zahtev akcionara odnosno člana koji poseduje akcije odnosno udele koji predstavljaju najmanje 5% osnovnog kapitala društva, najkasnije u roku od 3 dana od dana prijema zahteva, istom omogući uvid u podatke o iznosu i strukturi ukupne naknade za svakog direktora, odnosno izvršnog direktora i člana nadzornog odbora.

Za javna akcionarska društva uvodi se obaveza da sačine politiku naknada direktorima i članovima nadzornog odbora (ako je upravljanje društvom dvodomno). S

tim u vezi, Zakon, pored toga što propisuje da politika naknada mora biti jasna i razumljiva, propisuje i šta sve ona mora da sadrži. Dodatno, Zakon propisuje i obavezu odbora direktora/nadzornog odbora ili komisije za naknade ako je obrazovana da jednom godišnje pripremi izveštaj o naknadama i podnose isti skupštini društva na razmatranje. Društvo je dužno da izveštaj o naknadama objavi na svojoj internet stranici nakon sednice skupštine na kojoj se raspravljalo o tom izveštaju. Izveštaj mora biti besplatno javno dostupan najmanje deset godina od dana objavljivanja.

od dana pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji.

*Odricanje od odgovornosti: Tekst u prilogu šalje se kao opšte uputstvo i ne predstavlja pravni savet.
Copyright Cvetkovic, Skoko & Jovicic 2022.*

13. Posebna pravila u pogledu podsticanja dugoročnog angažovanja akcionara u javnim akcionarskim društvima:

Uvodi se pojam institucionalnog investitora (društva koja obavljaju poslove životnog osiguranja, reosiguranja, dobrovoljnog penzionog osiguranja), rukovodioca imovine (npr. investicioni fondovi) i savetnika za glasanje, kao i njihove obaveze, sadržina politike angažovanja institucionalnih investitora i rukovodilaca imovinom i dr. Takođe, uređen je i postupak informisanja akcionara i društva, imajući u vidu da se akcije javnih akcionarskih društava često drže preko složenih lanaca posrednika, što otežava ostvarivanje prava akcionara i može delovati kao prepreka angažovanju akcionara. Naime, privredna društva često ne mogu da identifikuju svoje akcionare što predstavlja preduslov za direktnu komunikaciju između akcionara i privrednog društva. Stoga, zakonske novine treba da olakšaju ostvarivanje prava akcionara kao i njihovo angažovanje. Ove novine su unete u Zakon u cilju usklađivanja sa odredbama Direktive (EU) 2017/828 Evropskog parlamenta i Saveta od 17. maja 2017. godine o izmeni Direktive 2007/36/EZ, a iste počinju da se primenjuju